

Načo meniť funkčný systém

Riziko, že bankové skupiny v problémoch sa budú snažiť využiť zdravé dcéry, nemožno vylúčiť, hovorí šéf dohľadu NBS

Martina Kláseková, Tatiana Vavrová / klasekova@trend.sk, vavrova@trend.sk

Nadnárodný dohľad by mal byť akýmsi núteným správcom v krajinách, kde došlo k zlyhaniu. Tam, kde sú sektory zdravé a majú perspektívu rastu, nie je potrebné, aby bola jednotná banková únia, hovorí šéf dohľadu Národnej banky Slovenska (NBS) Vladimír Dvořáček. S upozornením, že hoci Slovensko napriek tomu ako člena eurozóny pravdepodobne neminie, mala by zohľadňovať stabilitu

národných trhov, nielen záujmy veľkých finančných skupín.

Čo bude pre nás znamenať banková únia?

Detaily ešte nepoznáme, avšak v nich sa často skrýva riziko. Ani dobré nápady nemusia dopadnúť vždy dobre, ak sa nedotiahnu do konca. Dôležité bude, ako sa rozdelia kompetencie medzi národnou a medzinárodnou úrovňou. Či sa uprednostnia záujmy národných

bankových sektorov alebo bankových skupín. Nesmie byť opomenutá finančná stabilita na národnej úrovni.

Je nadnárodný dohľad dôvod na obavy?

Je pozitívne, že hľadáme finančnú stabilitu pre celú eurozónu, lebo sme malá ekonomika a veľmi na nás vplyva zhoršenie externého prostredia. Na druhej strane sa domnievame, že vytvorenie jednotného bankového dohľadu nie je všeliekom na súčasné problémy. Bezprostredným dôvodom návrhov je zlyhanie dohľadov tam, kde došlo k zásadným kolapsom.

Tunajšie banky ako celok sú v poriadku...

Preto vnímame ako riziko to, ak sa nebude diferencovať podľa stavu jednotlivých finančných sektorov. Nadnárodný dohľad by mal byť akýmsi „núteným správcom“ v krajinách, kde došlo k zlyhaniu. K prasknutiu realitnej bubliny či masívnemu nesplácaniu úverov. Tam, kde sú sektory zdravé a majú perspektívu rastu - tak ako u nás -, nie je potrebné mať bankovú úniu. Ak je systém funkčný, načo ho meniť? V tom je skrytý náš postoj.

Prečo sa pre zlyhania pár dohľadov robí zmena, ktorá ovplyvní aj zdravé trhy?

Popri menovej únii treba budovať aj silnejšiu fiškálnu úniu. A banková únia je jeden z komponentov. V krajinách, ktoré majú euro - a my ho máme -, je potrebné pozeráť sa na to z tohto pohľadu.

Jednoznačne odmietavo sa k bankovej únii postavila Česká republika. Premiér Petr Nečas hovoril, že môže ohroziť celú ekonomiku. Je to vyjadrenie skôr politika alebo má ekonomické ráco?

Reflektuje hrozby. Ale Česko je v inej situácii než Slovensko, pretože nemá euro. Môže sa s ľahkosťou vyjadrovať k tejto téme, lebo je možné, že nebude súčasťou bankovej únie. Tá sa vytvorí zrejme na úrovni sedemástky krajín, ktoré platia eura. Po samite je to pravdepodobné. Podobne ako to, že zodpovedným orgánom dohľadu bude Európska centrálna banka.

Môže byť jednotný dohľad z Frankfurtu kvalitnejší, hoci bude z väčšej diaľky?

Domnievame sa, že každodenný dohľad zostane na národnej úrovni. Len sa presunú niektoré kompetencie voči niektorým bankovým skupinám. Hovorí sa o systémovo významných inštitúciách, no zatiaľ nevieme, ktoré to budú.

V tom prípade hrozí, že budete len predĺžená ruka, ktorá bude reportovať do centrály, no rozhodovať bude niekto iný.

Takéto tvrdenie je predčasné a zjednodušené, pretože nepoznáme detaily. Môžeme sa len domnievať, aké bude usporiadanie. No prerozdelenie kompetencií sa už nastavuje v inej legislatíve. Napríklad s Bazilejom III sme spokojní, lebo v oblasti kapitálu a likvidity máme kompetencie pre nariadenie dodatočných kapitálových vankúšov. Je to silný nástroj. Toto má zmeniť jednotná banková únia a vziať nám takúto právomoc? To si neviem predstaviť.

Ako vnímate riziko, že v záujme záchrany problémovej bankovej skupiny, ktorá na to využije zdravé dcéry, budú poškodené krajiny, v ktorých takéto dcéry pôsobia?
Takéto riziko nie je možné vylúčiť.

Domnievam sa však, že ak by záujem dcérskych spoločností nebol zohľadnený, bolo by to v konečnom dôsledku kontraproduktívne voči celej skupine. Dnes máme nástroje, ako týmto situáciám čeliť. Občania sa nemusia obávať, lebo banková únia vykonávanie každodenného biznisu a bezpečnosť vkladov neovplyvní.

A čo firmy?

Malé a stredné podniky môžu mať problémy, ale to majú už aj dnes. Súvisí to s deleveragingom, teda s obmedzovaním úverovania, s nárastom kreditného rizika a sprísňovaním úverových štandardov, ako i so zvyšovaním kapitálových požiadaviek.

To všetko sa slovenského sektora dotýka, keďže lokálne banky sú takmer všetky v rukách zahraničných vlastníkov.

Áno, je tu extrémne vysoký podiel zahraničného kapitálu - až 89 percent. Ďalším špecifikom slovenských bánk, ale v súčasnosti aj výhodou je, že sú založené na tradičnom modeli bankovníctva, že sú stabilné a zdravé. Sektor má perspektívu zdravého rastu aj v nasledujúcich rokoch. Keď zahraničné matky vstúpili do našich bánk, ich vplyv bol pozitívny. Doniesli nové biznis plány,

boli v regióne, ktorý išiel dopredu. Ale v čase krízy sú niektoré v horšej kondícii než ich dcéry na Slovensku. A pozitívny vplyv nemusí pretrvať. Stabilita bankových skupín je pre nás dôležitá, len nesmie byť na úkor dcérskych spoločností. I keď aj niektoré legislatívne zmeny môžu pôsobiť smerom k oslabovaniu dcér.

Hovoríte o bankovej dani?

Bankovú daň majú banky zakalkulované v biznis plánoch. No keby dlhodobá zostala v takej výške, ako je v súčasnosti, existuje riziko, že by sa to prenieslo do ekonomiky. Napríklad cez obmedzenie úverovania. Je to riziko, ktoré môže v horších časoch ohrozovať finančnú stabilitu.

Už pri konštrukcii dane z korporátnych vkladov niektoré banky presúvali veľkých klientov mimo krajiny. Vnímali ste to?

Nič masívne neviem potvrdiť. Redizajn dane [rozšírenie základne aj na retailové vklady] je pozitívny, lebo všetky banky budú mať rovnakú východiskovú pozíciu. Rozhodujúca je skôr výška zataženia, tá môže byť rizikom. Je druhá najvyššia v Európe. Tým je povedané všetko. Jedna z pripomienok NBS bola, aby bola výška odvodu označená za dočasnú. © TREND

Silnejúce námietky

Banková únia má prelomiť kritické väzby medzi bankami a štátmi

Slovenské a české bankovníctvo majú veľa spoločné. Nielenže sú zlatými zrnkami pre svoje matky a kríza ich zdravie viac-menej nenahľadala. Oba sektory sú v drvejšej väčšine v rukách zahraničných bankových domov. A tak sa ich akýkoľvek presun kompetencií bankového dohľadu, ktorý má byť súčasťou bankovej únie, silno dotýka. Kým z Česka sa už po prvých myšlienkach vytvoril bankovú úniu ozvali silné protestné hlasy, postoj Slovenska nebol celkom jasný.

Premiér Robert Fico pred bruselským samitom bez váhania hovoril o podpore bankovej únie. No centrálna banka, ktorá má zdravie domácich bánk kontrolovať, sa vyjadrila jasne až neskôr. Spoločný bankový dohľad v zdravých sektoroch sa

ani jej nepozdáva a má podobné obavy ako Česi. Hoci ústami šéfa tunajšieho bankového dohľadu Vladimíra Dvořáčka vyznievajú zmierlivejšie a menej provokačne. Nielenže podobnú rétoriku ako Česi tunajšia centrálna banka nepestuje ani pri iných témach. No Slovensko je súčasťou eurozóny a banková únia sa bude pravdepodobne týkať len jej členov.

Už pred stretnutím európskych politikov v Bruseli sa proti jej vytvoreniu stavala Veľká Británia, ktorá si chráni nezávislosť londýnskeho City. Česi jasne ukázali obavy, že únia naruší ich finančnú stabilitu a české úspory sa stanú zdrojom likvidity pre zahraničie. Viceguvernér Českej národnej banky Mojmir Hampl v komentári v Lidových novinách prirovnal riešenia krízy k medicíne. Tam sa snažíme nakazených izolovať a prostredie sterilizovať, v kríze eurozóny robíme opak, hovoril.

Po samite z konca júna sa nakoniec začali ozývať protestné hlasy aj vnútri krajín, ktoré sa stavajú jasne za bankovú úniu. „Bankám musíme dovoliť, aby skrachovali. Sme hlboko znepokojení krokmi k vytvoreniu bankovej únie, ktorá znamená kolektívne záväzky za dlhy bánk v eurozóne,“ napísalo 150 nemeckých ekonómov kancelárke Angele Merkelovej. Rakúske banky, ktoré sú väčšinou vlastníkami tunajších bánk, spoločný dohľad označili za pozitívny štartovací bod bankovej únie. Slovenskí bankári oslovili TRENDOM si väčšinou čas vyjadriť názor na túto tému našli. Či už pre dovolenku, firemnú politiku alebo sa im to zdalo predčasné. Konkrétnejší bol napríklad šéf Prima banky Jan Rollo, ktorý je presvedčený, že banková únia nebude fungovať, považuje ju za šialenstvo. Aj keď sú to takmer dva týždne od rozhodnutia politikov na-

sadiť na európske bolesti nový obväz - bankovú úniu, o účinných látkach lieku stále veľa nevedno. Jasné je len to, že má byť kokteilom spoločného bankového dohľadu, spoločného fondu ochrany vkladov i rezolučných fondov riešiacich problémové banky.

Prvá zložka - spoločný dohľad nad bankami - by sa mala sformovať netradične rýchlo, už do konca roka. Pod patronátom by ho mala mať pravdepodobne Európska centrálna banka (ECB). Podľa Benoita Coeura, ktorý je členom výkonnej rady ECB, je žiaduce dospieť k jej prvému elementu ešte pred koncom roka, aby sa „prelomila väzba medzi bankami a štátmi“, väzba, ktorá je „srdcom krízy“. O spoločnom fonde ochrany vkladov či rezolučnom fonde (v slovenských podmienkach už existuje ako bankový odvod) zaznelo doteraz ešte menej konkrétností. (mk)